

Το βιβλίο «Το ΕΣΥ στα χρόνια των μνημονίων» αποτελεί το τρίτο βιβλίο της τριλογίας με τον γενικό τίτλο «Στα χρόνια των μνημονίων». Όπως ήδη ανέφερα στον Πρόλογο των δύο προηγούμενων βιβλίων, για το φάρμακο και την υγεία αντίστοιχα, η πρώτη αιτία αρρώστιας και θανάτου στον κόσμο είναι η φτώχεια. Φτωχοί άνθρωποι σε φτωχές ή πλούσιες χώρες δεν έχουν τους απαραίτητους πόρους ώστε να ζουν και να εργάζονται σε συνθήκες που να προστατεύουν και να προάγουν την υγεία τους. Η κακή διατροφή, οι υποβαθμισμένες συνθήκες κατοικίας, η ανεργία, οι ελλείψεις σε αναγκαίες ιατρονοσηλευτικές υπηρεσίες και σε φάρμακα, αποτελούν σημαντικές απειλές για τη σωματική και ψυχική υγεία.

Όμως, εκτός από τις φτωχές χώρες του πλανήτη, τις επιπτώσεις της φτώχειας τις βίωσαν με δραματικό τρόπο και αναπτυσσόμενες χώρες που βρέθηκαν στη δίνη οικονομικής κρίσης. Σε ορισμένες μάλιστα από αυτές, όπως είναι οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν κατέρρευσε η Σοβιετική Ένωση, το προσδόκιμο ζωής μειώθηκε κατά τέσσερα ή πέντε χρόνια.

Οι αρνητικές επιδράσεις της οικονομικής κρίσης στην υγεία οφείλονται σε τρεις κυρίως παράγοντες: α) Στην αύξηση της συχνότητας ορισμένων νοσημάτων, πρωτίστως ψυχικών αλλά και λοιμωδών. β) Στην ενίσχυση ορισμένων παθογόνων παραγόντων, όπως είναι η κακή διατροφή, το στρες, αλλά και η ανεργία. γ) Στην αποδυνάμωση των υπηρεσιών υγείας λόγω ελλιπούς χρηματοδότησης, αλλά και εξαιτίας της δυσκολίας πρόσβασης στις

υπηρεσίες υγείας και της περιορισμένης χρήσης της αναγκαίας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για οικονομικούς λόγους.

Σε ό,τι αφορά τις υπηρεσίες υγείας στη χώρα μας, και ειδικότερα το Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ), η οικονομική κρίση επιδείνωσε την ήδη προβληματική του κατάσταση. Οι συνέπειες της διαχρονικής υποχρηματοδότησης και υποστελέχωσης, αλλά και της αναχρονιστικής οργάνωσης και κακοδιοίκησης, έγιναν ακόμα πιο εμφανείς στα χρόνια της κρίσης, κυρίως λόγω των περικοπών στη δημόσια δαπάνη υγείας στο πλαίσιο των μνημονιακών υποχρεώσεων.

Η μείωση της δημόσιας δαπάνης σε ένα σύστημα υγείας το οποίο χαρακτηρίζεται από πολύ υψηλές ιδιωτικές δαπάνες υγείας, όπως συμβαίνει στη χώρα μας, καθιστά ακόμα πιο προβληματική την πρόσβαση των ασθενών στις υπηρεσίες υγείας, με αποτέλεσμα χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης των χρηστών. '

Όμως, εκτός από την υποχρηματοδότηση, στην περιορισμένη πρόσβαση συμβάλλει και η στρεβλή και αποσπασματική σχέση του δημόσιου τομέα υγείας με τον ιδιωτικό.

Τα χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης των πολιτών δεν σχετίζονται μόνο με την οικονομική επιβάρυνση και με τους περιορισμούς στην πρόσβαση, αλλά οφείλονται και στη χαμηλή ποιότητα των υπηρεσιών, καθώς και στη γραφειοκρατία που συνοδεύει συχνά την άσκηση του ασφαλιστικού δικαιώματος.

Αυτά όλα αποτελούν αντικείμενο του βιβλίου, το οποίο επιχειρεί να καταγράψει και να αξιολογήσει τις εξελίξεις στο Εθνικό Σύστημα Υγείας κατά τη διάρκεια της περιόδου της οικονομικής κρίσης 2010-2018. Βασικές πηγές στοιχείων αποτέλεσαν: το κείμενο του Ινστιτούτου Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής «Μελέτη καταγραφής νοσοκομειακών μονάδων και του ανθρώπινου δυναμικού τους» (2012), η μελέτη της διαΝΕΟσις για «Το Νέο ΕΣΥ» (2019), τα στοιχεία για τη λειτουργία του ΕΣΥ που

καταγράφει το Υπουργείο Υγείας την τελευταία δεκαετία, καθώς και δημοσιεύσεις έγκριτων Ελλήνων και ξένων συναδέλφων.

Εκτός, όμως, από την ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, το βιβλίο αυτό, όπως και τα άλλα δύο της τριλογίας, περιλαμβάνει τα αποτελέσματα των πανελλαδικών ερευνών υγείας Hellas Health, που πραγματοποιούμε στο Ινστιτούτο Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής (ΙΚΠΙ) από το 1996, καθώς και κείμενά μου δημοσιευμένα στην ημερήσιο και περιοδικό Τύπο.

Στη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων από τις σημαντικές αυτές πηγές συνέβαλαν οι αγαπητές συνεργάτριες Κατερίνα Γιαννοπούλου και Χαρά Τζαβάρα, τις οποίες ευχαριστώ θερμά. Επίσης, θερμές ευχαριστίες οφείλω στο καλό φίλο Ανδρέα Παππά, για την όπως πάντα εξαιρετη επιμέλεια του κειμένου, και στο εκδότη Πέτρο Παπασαραντόπουλο, για το αμέριστο ενδιαφέρον του και την άψογη έκδοση του βιβλίου, όπως εξάλλου και των δυο προηγούμενων της τριλογίας.

Οκτώβριος 2020